

Vyššia hodnota v poľnohospodárstve

Slovensko dáva na pôdohospodárstvo a regionálny rozvoj 1,2% HDP, čo predstavuje 1,1 mld. eur. Dávame viac ako priemer Európskej únie a zaslúži si preto aj lepšie výsledky.

Pomôcť ich dosiahnuť by mali opatrenia vyplývajúce zo záverečnej správy revízie výdavkov na pôdohospodárstvo. Ide predovšetkým o scelovanie pôdy, zavedenie nástrojov na riadenie rizík, či využívanie finančných nástrojov. Vyplýva to zo záverečnej správy revízie výdavkov na pôdohospodárstvo, na ktorej viac ako rok pracovali spoločne analytici Inštitútu pôdohospodárskej politiky (IPP) MPRV SR a Útvaru hodnoty za peniaze (UHP) MF SR.

V roku 2019 dostalo slovenské pôdohospodárstvo jednorázovo o 80 miliónov eur viac zo štátneho rozpočtu. Celkovo smerovalo do tejto oblasti 1,1 mld. eur. Navýšenie prostriedkov by malo ísť ruka v ruku so zlepšením jeho výsledkov, najmä produktivity, ktorá v medzinárodnom porovnaní výrazne zaostáva. Dôvodom je orientácia na monokultúry s nízkou pridanou hodnotou namiesto pestovania ovocia a zeleniny alebo živočíšnej výroby.

Väčšina podpory sa poskytuje poľnohospodárom vo forme priamych platieb oddelených od produkcie, ktoré majú minimálny vplyv na rast poľnohospodárskej produkcie. Poľnohospodárska produkcia preto dlhodobo stagnuje a zhoršuje sa jej štruktúra. Na Slovensku je aj najväčšia koncentrácia priamych platieb v celej EÚ. Až 94% priamych platieb dostáva päťina najväčších fariem. Slovensko by preto v novom programovacom období Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ malo klásť dôraz na efektívne fungujúci program rozvoja vidieka, ktorý umožňuje financovať konkrétne prioritné ciele. „Navýšenie spolufinancovania Programu rozvoja vidieka zo štátneho rozpočtu v porovnaní so súčasným programovým obdobím je systémový krok a žiada to aj návrh novej spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorý predložila Európska komisia,“ uviedla ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná.

„Posilnenie rozpočtu na rozvoj vidieka na úkor priamych platieb, na rozdiel od minulého

programovacieho obdobia, umožní vo väčšom rozsahu investovať z európskych zdrojov najmä do scelovania pôdy, zlepšovania vidieckej infraštruktúry a služieb, nástrojov na riadenie rizík, obnovy hydromelioračných zariadení, podpory mladých farmárov a environmentálnych cieľov," vysvetlil Ján Pokrivčák z Inštitútu pôdohospodárskej politiky.

Významným krokom k zefektívneniu pôdohospodárstva a potravinárstva bude aj nahradenie investičných grantov finančnými nástrojmi. „Rozdrobenosť vlastníctva pôdy, keď jednu parcelu vlastní v priemere až 12 osôb znefunkčňuje trh s pôdou,“ hovorí Andrej Svorenčík z Inštitútu pôdohospodárskej politiky, ktorý revíziu pripravil v spolupráci s Útvorom hodnoty za peniaze MF SR.

Program rozvoja vidieka by mal pokryť aj náklady na nové nástroje zamerané na riadenie rizík. Napriek tomu, že farmári každoročne čelia prírodným extrémom a nepriaznivým podmienkam, podiel komerčného poistenia je u nich nízky. „Pomôcť by malo vytvorenie nástroja na poistenie rizík pre poľnohospodárov, čím sa zároveň zlepší predvídateľnosť výdavkov na pôdohospodárstvo v štátnom rozpočte,“ hovorí Štefan Kišš, riaditeľ Útvoru hodnoty za peniaze.

Ministerstvo pôdohospodárstva a jeho podriadené organizácie charakterizuje vysoká zamestnanosť. IPP vidí priestor na zefektívnenie jeho fungovania. Z revízie však vyplýva, že optimalizáciou podporných a prierezových činností a nákupov služieb by mohli ministerstvo a jeho podriadené organizácie ročne ušetriť až 4,6 milióna eur. Zmeny čakajú aj ďalšie podriadené organizácie a štátne podniky. Ďalšie opatrenia vyplynú z plánovaných auditov na ministerstve pôdohospodárstva a v jeho najväčšom podniku Lesy SR.